

Lovili smo ptiče na limance

Slovenski Javornik včasih ni bil tako gosto naseljen, kot je danes. Otroci smo se med seboj dobro poznali in se radi družili. Naše igrišče je bilo Belsko polje s svojimi njivami in travniki, ki smo jih prehodili po dolgem in počez, se lovili in skrivali za grmovjem in osamljenimi drevesi. Bosi smo prehodili tolmane potoka Javornik in delali mlinčke. Zvečer smo imeli noge umazane od katrana, ker je bil potok zelo onesnažen zaradi javorniške valjarne. Druga lokacija so bile Struge, pozneje potopljene zaradi hidroelektrarne Moste. V tem bajerju smo se naučili plavati, v tolmunih pa smo »na roke« lovili ribe ali pa samo metali kamenje. Tudi v okoliških gozdovih smo poznali vse skrite poti, plezali po drevesih in opazovali gnezda ptic.

Naša igrišča niso bila ograjena. Edina meja je bil strah pred trdo očetovo roko, kadar smo se prepozno vrnili domov ali ušpičili kakšno neumnost, ali pa materina slaba volja, ko je morala pogrevati večerjo in krpati strgana oblačila.

Hlače smo navadno strgali, ko smo se podili med grmovjem in drevesi, zalezovali in lovili ptiče. To smo delali tako, da smo nastavljali limanice. To je bila paličica, navadno iz vrbovega šibja, prevlečena z lepljivo snovjo, na katero so se ujele ptice. Lepilo smo naredili iz plodov bele omele, ki raste visoko v krošnjah dreves. Nabirali smo jagode in jih več ur kuhali, da so razpadle v lepilo, s katerim smo namazali paličice. Poleg limanic smo postavili vrečko z bukovim pepelom in pokrito kletko s ptičem pevcem, največkrat z liščkom. Limanice smo zataknili v palice, ki smo jih zapičili v zemljo, zraven pa privezali osat. Najraje smo lovili štiglice in cajzeljce. Skriti za grmovjem smo nato čakali, da je ptica priletela na limanice. Ker se ji je perje zlimalo skupaj, ni mogla odleteti. Takrat smo prišli iz skrivališč in ujeto ptico potresli z bukovim pepelom, da smo ji rešili krila. Ujeto ptico smo opazovali in ugibali, ali je samec ali samica. Samce smo odnesli domov, ker neizmerno pojejo, samice pa izpustili in uživali, ko so odletele.

Danes je drugače. Igrišča so ograjena z visokimi mrežami. Na njih so igrala, kjer je igra dovoljena na lastno odgovornost. V peskovnikih se igra vse manj otrok, saj je treba preveriti, ali je mivka škodljiva. Tudi po drevesih plezajo vse manj,

da se ne bi poškodovali. Travniki so nevarni zaradi žuželk in pasjih iztrebkov, pa tudi lastniki parcel ne dovolijo prostega gibanja. Otroci ne tekajo, ne opazujejo narave, tudi družijo se vse manj. Če jih kaj zanima, vprašajo strica Googla. Obvladajo pametne telefone, spoznavajo in družijo se na družabnih omrežjih. Kako drugače smo se lahko zabavali mi, zato moramo svojim otrokom in vnukom približati naravo, zelene travnike s cvetjem, modro nebo s soncem in mrzel potok, ki teče izpod sivih skal. Mi smo vse to uživali, čeprav se takrat nismo zavedali, kako nam je bilo lepo in kako svobodni smo bili.

Pogled na Struge s Koroško Belo v ozadju okoli leta 1950, last Pavla Smoleja